

УДК 336.77

Т.М. БОЛГАР, кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри Кременчуцького інституту
Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ МОДЕЛІ ОЦІНКИ ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКУ

Розроблено модель оцінки якості кредитного портфеля банку шляхом розрахунку інтегрального показника за допомогою бальної системи скорингової оцінки груп показників якості кредитоспроможності позичальника та якості забезпечення за кредитом з коригуванням суми балів на показник DPD¹ відповідно до моделі ранжування прострочених кредитів «DPD credit ranging». Запропонована модель дає можливість отримати як кількісні, так і якісні характеристики кредитного портфеля банку.

Ключові слова: кредитний портфель, забезпечення за кредитом, кредитоспроможність позичальника, проблемна кредитна заборгованість.

Постановка проблеми. Визначення якісних та кількісних параметрів кредитного портфеля банку є важливим та досить не простим завданням. Кредитний портфель в цілому та проблемна його частина зокрема потребують постійного аналізу та моніторингу з метою ефективного управління ним.

Одним із методів, що застосовується банківськими установами для мінімізації кредитних ризиків, є вивчення кредитоспроможності позичальника. Кожна банківська установа самостійно обирає методику (бальну чи рейтингову), за якою визначає спроможність позичальника обслуговувати кредитні зобов'язання.

Окремої уваги при вирішенні проблем з'ясування якості кредитного портфеля потребує питання щодо загальної суми кредитного забезпечення. Обумовлюється це тим, що під час видачі кредитів під заставу кредитор бере на себе великі ризики. З одного боку, заставні кредити варто вважати захищеними від ряду

ризиків, проте з іншого боку – при видачі значної суми коштів позичальнику банківська установа отримує в заставу (іпотеку) певне майно, яке за час дії кредитної угоди може втратити свою ліквідність.

Рухоме майно, отримане банком під заставу, за строк дії кредитного договору може бути пошкоджене внаслідок ДТП, знищене (пожежа тощо), викрадене чи реалізоване протиправним шляхом. Тому банківська установа має постійно контролювати наявність заставленого рухомого майна у заставодавців, перевіряти стан застави та проводити систематичні внутрішньобанківські оцінки її вартості з метою з'ясування питання щодо ступеня її ліквідності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На кінець 2015 р. частка проблемної заборгованості у загальному обсязі наданих кредитів у банківській системі України склала 20,4%, що на 7% перевищує рівень 2014 р. [1]. Для банківських установ зростання обсягу проблемних

¹DPD – означає Days past Due (кількість «днів після дня очікуваної оплати») (кількість днів після виходу кредиту із графіка).

кредитів загрожує цілим рядом негативних наслідків, серед яких – падіння ліквідності та платоспроможності, втрата репутації банку. Інтерес до проблеми є безсумнівним і обґрунтованим з боку провідних науковців. Вивченням причин виникнення проблемної заборгованості у банках займалися такі вітчизняні вчені та дослідники, як О.І. Барановський [2], В.І. Волохов [3], В.М. Гесць [4], Л.М. Дядечко [5], В.В. Коваленко [6], Л.М. Прийдун [7], Є.Г. Рясних [8], А.М. Смулов [9] та інші науковці. Але потребують подальшої розробки як в науково-методичному, так і в практичному аспектах, питання оцінки якості кредитного портфеля, дослідження причин його погіршення, оскільки характер діяльності банків в умовах фінансової нестабільності в економіці принципово змінився. Значну увагу потрібно сконцентрувати на вирішенні проблеми розробки та застосування сучасних підходів до аналізу та оцінки кредитного портфеля банку.

Постановка завдання. Метою дослідження є розробка моделі оцінки кредитного портфеля банку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливим елементом оцінки якості кредитного портфеля є визначення спроможності позичальників виконувати свої боргові зобов'язання перед кредитором – банківською установою. Перед наданням позики, банк проводить оцінку фінансово-майнового стану потенційного позичальника. Цей процес дає відповіді на питання щодо доцільності надання кредитних коштів або обґрунтованості відмови у кредитуванні.

Проблемою, на наше переконання, є те, що така оцінка фактично є разовою і проводиться лише на етапі видачі кредиту. Втім очевидно, що подібні розрахунки щодо спроможності виконання позичальником умов діючих кредитних договорів мають проводитися банківською установою систематично. Саме це надасть можливість встановити поточні класи позичальника та з'ясувати існуючі ступені ризику в процесах кредитування. Аналіз ризику неповернення позик з боку неспроможних позичальників має прямо позна-

чатися на оцінці якості кредитного портфеля банківської установи.

Позичальник кожного класу за ознаками фінансового стану може певним чином дотримуватися умов кредитної угоди, клієнти з низьким фінансовим станом становлять ризики неповернення кредитних заборгованостей перед банківськими установами. Тому банки України, функціонуючи в умовах циклічного розвитку економіки (кризових та посткризових явищ), повинні здійснювати постійний моніторинг фінансово-майнового стану клієнтів та з огляду на отримані дані здійснювати оцінку якості кредитного портфеля банківських установ.

Перевірка стану заставного рухомого майна більшістю банківських установ проводиться неналежним чином. На це є цілий ряд як об'єктивних, так і суб'єктивних причин. Починаючи від нестачі професійних кадрів, закінчуючи бажанням оптимізувати витрати. Питання щодо наявності предмета застави та його вартості постає лише тоді, коли кредитні зобов'язання позичальником перестають виконуватися відповідно до умов кредитної угоди. Тому вважаємо за необхідне впровадити таку періодичність перевірки наявності та стану рухомого майна банківськими підрозділами:

- два рази на рік – щодо кредитів, зобов'язання за якими виконуються клієнтами належним чином;

- три рази на рік – щодо кредитних договорів, заборгованість за якими визнана проблемною та передана для стягнення внутрішньобанківським підрозділам системи колекшену.

Фактична вартість рухомого заставного майна змінюється досить швидко. З огляду на це банківським установам доцільно впровадити періодичність оцінки таких предметів застави, що буде проводитись один раз на рік. Така періодичність дасть змогу банківським установам здійснювати постійний моніторинг якості забезпечення за заставними кредитними договорами.

Значної уваги в контексті оцінки якості кредитного портфеля потре-

бує і питання вартості нерухомого майна. Під час видачі іпотечних кредитів (на придбання житла, а також кредитів під заставу нерухомості) банк передає позичальнику значні грошові суми, отримуючи як забезпечення нерухоме майно, що на момент угоди за своєю вартістю перевищує розмір суми кредитування. Це, певним чином, убезпечує кредитора від збитків у разі зниження ціни майна, що передається під заставу (іпотеку).

Нерухоме майно піддане меншим ризикам, ніж рухоме. Проте наявні численні факти втрати застави чи значне її пошкодження, а також руйнування вна-

слідок стихійних лих, пожежі, несанкціоноване переобладнання предметів іпотеки тощо. Такі непередбачувані банківською установою події неминуче тягнуть за собою понесення втрат з боку кредитора, а також значно ускладнюють ведення претензійно-позовної роботи щодо стягнення боргу відповідно до умов кредитного договору. Пропонуємо розглянути у табл. 1 необхідні впровадження у роботі із заставним майном з метою постійного моніторингу і, відповідно, впливу на процеси зміни якості кредитного портфеля банківських установ.

Таблиця 1

Проблеми роботи із заставним майном та шляхи їх вирішення

Існуючий стан справ роботи із заставним майном	Необхідні вдосконалення роботи банків із заставним майном
Перевірка наявності та стану заставного рухомого майна позичальників має хаотичний характер. Перевірки проводяться безсистемно, найчастіше – при отриманні інформації щодо втрати чи пошкодження предмета застави	Проведення огляду предмета застави (рухомого майна) мають здійснюватися з такою періодичністю: – два рази на рік – щодо кредитів, зобов'язання за якими виконуються клієнтами належним чином; – три рази на рік – щодо кредитних договорів, заборгованість за якими визнана проблемною та передана для стягнення внутрішньобанківським підрозділам системи колекшену
Періодичність проведення перевірки стану нерухомого іпотечного майна становить, за загальним правилом, один раз на рік	Необхідне впровадження періодичності проведення огляду стану іпотечного майна, що становитиме раз на 6 місяців. Така періодичність має застосовуватись як до кредитів, що не є проблемними, так і за позиками, зобов'язання за якими клієнтами не виконуються належним чином
Працівники банківських установ не належним чином ставляться до питання якості проведення огляду предмета застави/іпотеки. Частими є випадки доручення проведення фотографування заставленого майна позичальникам	Огляд заставленого рухомого чи нерухомого майна має здійснюватися працівником банківської установи особисто. За фактом перевірки має складатися та підписуватися сторонами відповідний акт. Представник банку особисто має проводити фотографування заставленого майна. Обов'язковим повинно бути фотографування перевіряючого на фоні предмета застави/іпотеки
Проведення внутрішньої оцінки вартості предмета застави/іпотеки за необхідністю (у разі пошкодження, перспективи відчуження, проведення реструктуризації боргу тощо)	Має бути нормативно затверджений порядок проведення внутрішньої оцінки майна, що передбачатиме необхідність здійснення зазначених заходів раз на рік як для рухомого майна, так і для нерухомих об'єктів
Питання належного страхування предметів застави чи іпотеки не має детальної систематизації. Відсутній належний контроль за термінами та порядком перестрашування майна	Перестрашування заставленого майна має постійно контролюватися кредитними менеджерами (чи працівниками підрозділів стягнення). У разі невжиття заходів з боку клієнтів банківська установа негайно має вживати відповідних заходів (підвищення відсоткової ставки за кредитом, звернення до суду тощо)

Розроблено автором.

Окремої уваги потребує питання страхування позичальниками майна, переданого ними під заставу чи іпотеку банківській установі. Вважаємо, що обсяги незастрахованих заставних об'єктів обов'язково мають бути враховані при оцінці якості кредитного портфеля. Відсутність страхування рухомого чи нерухомого майна у разі настання страхового випадку з великим ступенем вірогідності потягне за собою погіршення якості обслуговування кредитного договору з боку позичальника. Тому банківська установа зацікавлена у вчасному виявленні кредитних договорів, застава за якими належним чином не застрахована, і правильним рішенням у цьому випадку стає спонукання позичальника до страхування належного йому майна відповідно до чинного договору застави чи іпотеки.

Слід зазначити, що впродовж останніх десяти років чисельність населення України значно скоротилася, спостерігається демографічний спад. Виїзд населення України за межі держави не є єдиною причиною скорочення кількості населення. Значна кількість дослідників вважає, що одним з головних пояснень скорочення чисельності населення України є смертність, основною причиною цього явища є захворювання систем кровообігу та онкологічні захворювання [10].

З огляду на викладене вважаємо, що життя та здоров'я кожного позичальника має бути належним чином застраховане від нещасного випадку в акредитованій страховій компанії. Недотримання позичальником такої вимоги банку дозволяє останньому стверджувати, що кредитні зобов'язання позичальником належним чином не виконуються, а це є підставою для зниження показників якості кредитного портфеля. Також банківським установам при оцінці якості кредитного портфеля необхідно здійснювати моніторинг фактичної наявності клієнтів у межах України. **З цієї метою пропонуємо умовами кредитних договорів закріпити обов'язок позичальника щодо щорічного особистого надання довідки про йогоходи до відділення банку. У разі ж ви-**

явлення відсутності позичальника у державі, необхідно вважати подібний кредит таким, що становить ризик неповернення для банківської установи.

Отже, нами проведено дослідження проблем оцінки якості кредитного портфеля банківських установ. Встановлено, що діюча методика з'ясовує якість кредитного портфеля, враховуючи показники, що повною мірою не відображають стан портфеля кредитування, а несуть дещо опосередковане інформативне навантаження. Нами досліджено та виділено численні обставини, що мають вагомий вплив на процеси кредитування та їх якість, і неврахування цих обставин дає кредитору неправильне уявлення щодо якості та перспектив кредитування.

Обставини, що мають бути вивчені банками при з'ясуванні якості кредитного портфеля, наведено на рис. 1.

Таким чином, визначивши фактори, що впливають на якість кредитного портфеля та деталізувавши їх, з'являється принципова можливість для побудови моделі оцінки якості кредитного портфеля банку.

Якість кредитного портфеля банку пропонується оцінювати шляхом розрахунку інтегрального показника, що складається з таких елементів:

- 1) Якість забезпечення кредиту;
- 2) Якість кредитоспроможності позичальника.

У свою чергу, кожен з цих елементів характеризується певними складовими.

Якість забезпечення кредиту складається з оцінок якості рухомого майна, нерухомого майна, а також показника реальної вартості майна.

Якість кредитоспроможності позичальника включає в себе оцінку його фінансового стану, а також оцінку ризику, що йому притаманний.

Запропонований підхід дасть можливість об'єктивно та всебічно дослідити якість кредитного портфеля банківської установи з погляду можливих ризиків. Розроблена методологія щодо визначення якості кредитного портфеля може бути корисною для багатьох напрямів

Рис. 1. Обставини, що мають бути вивчені банками при з'ясуванні якості кредитного портфеля (розроблено автором)

діяльності банківської установи. Проте вкрай важливу роль вона відіграє в роботі ризик-менеджменту, бізнесу кредитування, підрозділів внутрішньобанківської безпеки та напряму стягнення.

Сутність запропонованого підходу полягає у дослідженні якості кредитного портфеля банківської установи шляхом побудови системи скорингової оцінки, тобто через присвоєння певному обсягу кредитних коштів визначеної кількості балів у разі, коли ці кошти відповідають певному критерію, що впливає на кредитний портфель.

На базі загально визнаної наукової методології пропонується використання формули Стерджеса [11]:

$$n = 1 + 3,322 \cdot \lg N, \quad (1)$$

де n – кількість груп;

N – число одиниць сукупності.

Бальні оцінки нами пропонується ранжувати від 0 до 10, отже, $N = 10$. Таким чином:

$$n = 1 + 3,322 \cdot \lg 10 = 1 + 3,322 \cdot 1 = 4.$$

Таким чином, кількість інтервалів дорівнює 4. Далі визначимо величину цих інтервалів за такою формулою:

$$i = \frac{X_{\max} - X_{\min}}{n}, \quad (2)$$

де X_{\max} – максимальне значення ознаки в сукупності;

X_{\min} – мінімальне значення ознаки в сукупності

Мінімальна кількість балів дорівнює 0, а максимальна – 10. У результаті отримуємо величину інтервалу:

$$(10 - 0)/4 = 2,5.$$

Оскільки кількість станів конкретного показника, що обрана для оцінки, складає 5 (див. рис. 1), то ранжування балів буде проводитися від 0 до 10 з кроком 2.

Як зазначалося вище, відповідно до визначених обставини, що мають бути вивчені банком при з'ясуванні якості кредитного портфеля, нами було сформовано дві групи показників, що характеризують якість кредитного портфеля банку: якість кредитоспроможності позичальника та якість забезпечення кредиту. Пропонована система бального визначення груп кредитів, що, відповідаючи певній категорії обставин, впливають на якість кредитного портфеля, наведена в табл. 2 і табл. 3.

Після того, як визначено суму балів за кожною групою показників, розраховується загальна сума балів. З метою уза-

гальненої кількісної оцінки нами пропонується фактичну суму балів розділити на максимальну суму (50 балів) та помножити на 100%. Отримане значення і буде характеризувати якість портфеля за шкалою від 0 до 100%:

$$I_i = \frac{\sum_{j=1}^2 D_j + \sum_{j=1}^2 M_j}{\max} \cdot 100\%, \quad (3)$$

де I_i – загальний рівень якості за i -м позичальником;

D_j – оцінка якості позичальника за j -м показником – кількість балів за результатами оцінки одного з двох показників якості позичальника;

M_j – оцінка якості забезпечення за j -м показником – кількість балів за результатами оцінки одного з трьох показників якості забезпечення;

\max – максимальна сума балів (у нашому випадку дорівнює 50).

З метою підвищення адекватності отриманої оцінки пропонуємо її відкоригувати на показник DPD відповідно до

Таблиця 2

Оцінка якості позичальника

Бали	Оцінка фінансового стану	Оцінка ризиків, що притаманні позичальнику
0	Неоцінений	Непрацездатний або позбавлений волі
2,5	Г	Не працює
5	В	Працює, але не застрахований
7,5	Б	Працює та застрахований в неакредитованій компанії
10	А	Працює та застрахований в акредитованій компанії

Розроблено автором.

Таблиця 3

Оцінка якості забезпечення

Бали	Оцінка якості рухомого майна	Оцінка якості нерухомого майна	Оцінка реальної вартості майна
0	Не оглянуто/відсутнє	Не оглянуто/відсутнє	Значно нижче залишку боргу
2,5	Пошкоджене	Пошкоджене	Нижче залишку боргу
5	Незастраховане	Незастраховане	Дорівнює залишку боргу
7,5	Застраховане в неакредитованій компанії	Застраховане в неакредитованій компанії	Більше залишку боргу
10	Застраховане в акредитованій компанії	Застраховане в акредитованій компанії	Значно більше залишку боргу

Розроблено автором.

моделі ранжування прострочених кредитів «DPD credit ranging». Це пропонується робити за такою формулою:

$$CPQ = \sum_{i=1}^n I_i \cdot (1 - w_i), \quad (4)$$

де CPQ – інтегральний показник якості кредитного портфеля банку;

I_i – загальний рівень якості за i -м позичальником;

W_i – коригуючий коефіцієнт, що розраховується на базі показника DPD відповідно до моделі «DPD credit ranging».

Інтегральний показник якості кредитного портфеля банку може приймати значення від 0 до 100%. Надамо кількісні та якісні характеристики різним діапазнам його значень (табл. 4).

Таким чином, після розрахунку інтегрального показника якості кредитного портфеля банку з'являється принципова можливість отримати не лише його кількісні, але і якісні характеристики. У свою чергу, це дає можливість у подальшому приймати ефективні управлінські рішення.

Підсумовуючи науково-методичні засади побудови моделі оцінки якості кредитного портфеля, наведені вище, узагальнено основні етапи у вигляді алгоритму (рис. 2).

Окремої уваги потребує питання щодо збору та консолідації інформації, що враховується при з'ясуванні якості кредитного портфеля відповідно до запропонованої нами методології.

Очевидним є той факт, що один напрям бізнесу банківської установи не в змозі самостійно забезпечити якісне проведення зазначеної роботи. Тому пропонуємо консолідацію та аналіз отриманої інформації доручити підрозділам ризиків та контролінгу в головних (центральних) офісах банківських установ. Інформація з необхідною періодичністю має передаватися до центральних офісів з підлеглих територіальних представництв.

До підрозділів ризику та контролінгу на місцях необхідна інформація має систематично надходити від менеджерів відділень, співробітників служби внутрішньобанківської безпеки, працівників підрозділів стягнення, відділів (управлінь) з роботи із заставним майном.

Лише злагоджена та систематизована робота перелічених підрозділів надасть можливість повною мірою точно встановити усі фактори, що впливають на якість портфелів кредитування, аналізувати їх та використовувати у подальшій роботі.

Таблиця 4

Оцінка якості кредитного портфеля банку для різних значень показника CPQ (інтегральний показник якості кредитного портфеля банку)

Значення показника CPQ , (значення коефіцієнта / %)	Характеристика якості кредитного портфеля
>0,8 / >80	Дуже висока
0,6–0,8 / 60–80	Висока
0,4–0,6 / 40–60	Помірна
0,2–0,4 / 20–40	Низька
<0,2 / <20	Дуже низька

Розроблено автором.

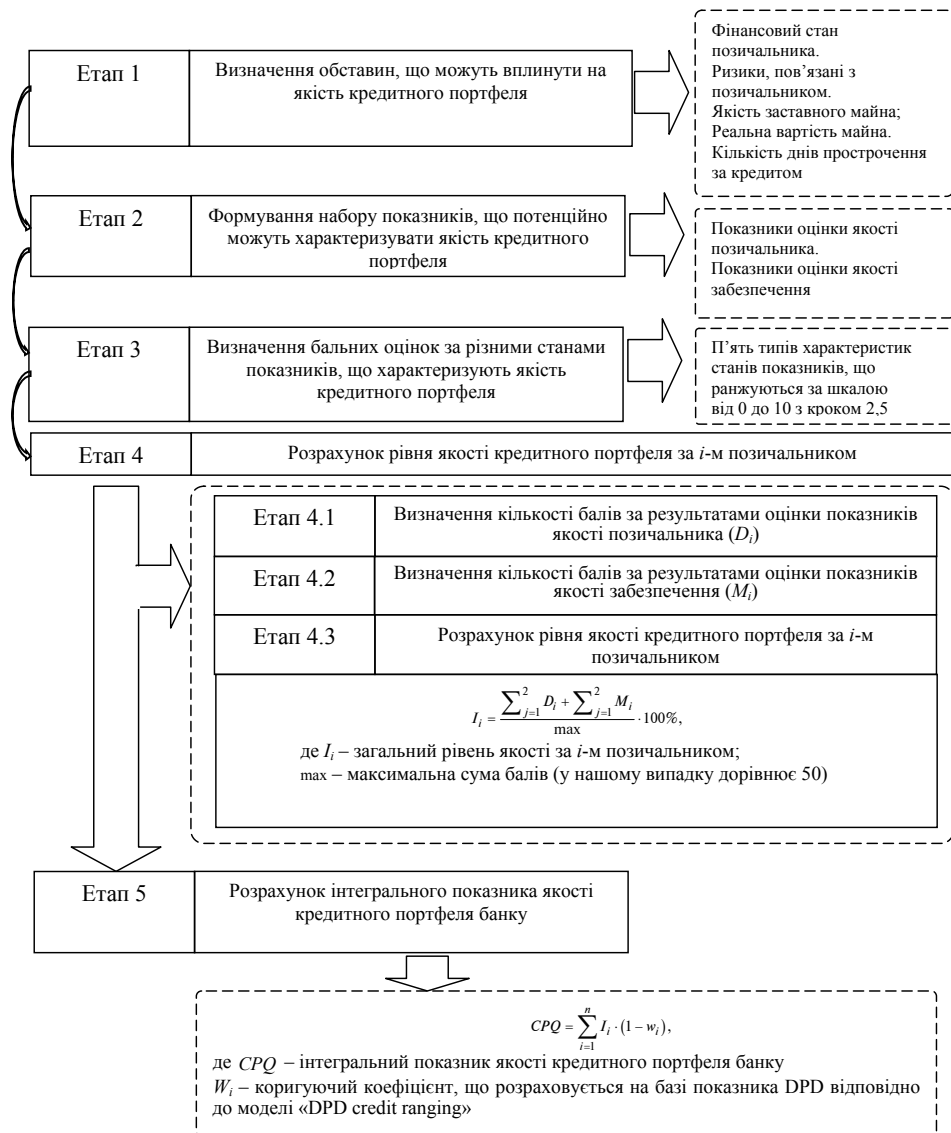

Рис. 2. Алгоритм розробки моделі оцінки якості кредитного портфеля банку (розроблено автором)

Висновки з проведеного дослідження. Отже, дослідження засвідчило, що існуюча методика враховує не всі аспекти, що впливають на оцінювання якості кредитних портфелів банківських установ.

Управління проблемними кредитами банку потребує адекватної оцінки якості кредитного портфеля. З цією метою побудовано модель оцінки якості кредитного портфеля банку шляхом розрахунку інте-

грального показника за допомогою бальної системи скорингової оцінки груп показників якості кредитоспроможності позичальника та якості забезпечення кредиту з коригуванням суми балів на показник DPD відповідно до моделі ранжування прострочених кредитів «DPD credit ranging». Запропонована модель дає можливість отримати як кількісні, так і якісні характеристики кредитного портфеля банку.

Застосування у своїй діяльності банківськими установами результатів цього дослідження має принести значний економічний ефект у вигляді отримання прибутку від ви-

сокої якості процесів кредитування. Це дозволить банкам уникнути понесення збитків від ризикованих операцій з кредитування та підніме рівень їх економічної безпеки.

Список використаних джерел

1. Сайт НБУ [Електронний ресурс]. Режим доступу: – http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807
2. Барановський О.І. Фінансові кризи: передумови, наслідки і шляхи запобігання: монографія / О.І. Барановський. – К.: Київ. Нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 754 с.
3. Волохов В.І. Економічна природа і зміст кредитної діяльності банку в аспекті оцінювання її ефективності / В.І. Волохов // Фінанси України. – 2008. – № 8. – С. 109–117.
4. Геєць В.М. Макроекономічна оцінка грошово-кредитної та валютно-курсової політики України до і під час фінансової кризи / В.М. Геєць // Економіка України. – 2009. – № 2. – С. 5–23.
5. Дядечко Л.М. Управління проблемними кредитами в банках України в умовах економічної кризи / Л.М. Дядечко // Науковий вісник ЧДІЕУ. Сер.: Економіка. – 2011. – Вип. 3. – С. 240–245.
6. Коваленко В.В. Розвиток науково-методичних підходів до оцінки проблемних кредитів як складової системи управління проблемними кредитами банку / В. Коваленко, Т. Болгар // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 10. – С. 185–195.
7. Прийдун Л.М. Ефективне управління проблемними кредитами як основа оптимізації відносин між банком та позичальником [Електронний ресурс] / Л.М. Прийдун. – Режим доступу: <http://intkonf.org/priydu-lm-efektivne-upravlinnya-problemnimi-kreditami-ya-k-osnova-optimizatsiyi-vidnosin-mizh-bankom-ta-pozichalnikom>
8. Рясних Є.Г. Система управління кредитним портфелем у комерційному банку / Є.Г. Рясних, А.А. Пономарьов, М.О. Микитин // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 2. – С. 146–149.
9. Смулов А.М. О перспективных подходах банков к работе с проблемной и просроченной ссудной задолженностью / А.М. Смулов, О.А. Нурзат // Финансы и кредит. – 2010. – № 33. – С. 2–18.
10. Сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
11. Sturges, H. (1926). The choice of a class-interval. J. Amer. Statist. Assoc., 21, pp. 65–66.

References

1. Site of NBU. Available at: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807.
2. Baranovskyi, O.I. (2009). *Finansovi kryzy: peredumovy, naslidky i shliakhy zapobihannia: monohrafiia* [Financial crises: pre-conditions, consequences and ways of prevention]. Kyiv, Ukraine, 754 p.
3. Volokhov, V.I. (2008). *Ekonomichna pryroda i zmist kredytnoi diial'nosti banku v aspekti otsiniuvannia ii efektyvnosti* [Economic nature and maintenance of credit activity of bank is in the aspect of evaluation of its efficiency]. *Finansy Ukrainy* [Finance of Ukraine]. No. 8, pp. 109-117.
4. Heiets, V.M. (2009). *Makroekonomichna otsinka hroshovo-kredytnoi ta valiutno-kursovoi polityky Ukrainy do i pid chas finansovoi kryzy* [Macroeconomic estimation of monetary and currency-course policy of Ukraine to and during a financial crisis]. *Ekonomika Ukrainy* [Economy of Ukraine]. No. 2, pp. 5-23.

5. Diadechko, L.M. (2011). *Upravlinnia problemnyy kredyty v bankakh Ukrainy v umovakh ekonomichnoi kryzy* [A management problem credits is in the jars of Ukraine in the conditions of economic crisis]. *Naukovyy visnyk ChDIEU. Ser.: Ekonomika*. [Scientific journal of CHIEU. The Economic Series.]. Issue 3, pp. 240-245.

6. Kovalenko, V.V., Bolhar, T.M. (2013). *Rozvytok naukovo-metodychnykh pidkhodiv do otsinky problemnykh kredytiv yak skladovoi systemy upravlinnia problemnyy kredyty banku* [Development of the scientifically methodical going is near the estimation of problem credits as component control the system by problem credits bank]. *Aktualni problemy ekonomiky* [Actual problems of Economics]. No. 10, pp. 185-195.

7. Pryydun L.M. *Efektivne upravlinnia problemnyy kredyty yak osnova optymizatsii vidnosyn mizh bankom ta pozychal'nykom* [An effective management as basis of optimization of relations problem credits is between a bank and borrower]. Available at: <http://intkonf.org/priydun-lm-efektivne-upravlinnya-problemnimi-kreditami-yak-osnova-optimizatsiyi-vidnosin-mizh-bankom-ta-pozychalnikom>.

8. Ryasnykh, Ye.H., Ponomar'ov, A.A., Mykytyn, M.O. (2011). *Systema upravlinnia kredytnym portfelem u komertsijnomu banku* [Control the system by a credit brief-case is in a commercial bank]. *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu* [Bulletin of the Khmelnytsky national University]. No. 2, pp. 146-149.

9. Smulov, A.M., Nurzat O.A. (2010). *O perspektivnykh podhodah bankov k rabote s problemnoy i prosrochennoy ssudnoy zadolzhennost'ju* [About promising approaches banks to work with distressed and past-due loans receivable], *Finansy i kredyt* [Finance and credit]. No. 33, pp. 2-18.

10. Site of Government service of statistics of Ukraine. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>

11. Sturges, H. (1926). The choice of a class-interval. *J. Amer. Statist. Assoc.*, 21, pp. 65-66.

Разработана модель оценки качества кредитного портфеля банка путем расчета интегрального показателя с помощью бальной системы скоринговой оценки групп показателей качества кредитоспособности заемщика и качества обеспечения по кредиту с корректированием суммы баллов на показатель DPD в соответствии с моделью ранжирования простроченных кредитов «DPD credit ranging». Предлагаемая модель дает возможность получить как количественные, так и качественные характеристики кредитного портфеля банка.

Ключевые слова: кредитный портфель, обеспечение по кредиту, кредитоспособность заемщика, проблемная кредитная задолженность.

The model of bank's credit portfolio estimation is worked out by means of the integral index calculating, using a point system of scoring assessment for groups of indicators of borrower's solvency, and qualitative security for credit, adjusting the amount of points of marks on the index of DPD in according to the model of «DPD credit ranging». The proposed model makes it possible to receive both quantitative and qualitative characteristics of the loan portfolio.

Key words: credit portfolio, the security for credit, borrower's solvency, problem credit debt.

Одержано 03.02.2016.